

Rendszerfüggő lexika

Tóth Szergej
tothszergej@lit.u-szeged.hu

Kulcsszavak: *toponímák, utcanevek, ideológia, rendszerváltás*

„Minden forradalomban, akár politikai vagy társadalmi, akár művészeti vagy irodalmi is legyen, mindig két tendencia hat: egyrészt a teljesen újat akarás, ahol az éles szembenállást hangsúlyozzák az addig érvényessel, másrészt pedig a kapcsolódást a törvényesített hagyományokhoz” – V. Klemperer.

Ebben az írásban egy tíz évvel ezelőtt befejeződött munkánkra szeretnék visszatekinteni, melyet a *Language in a Post-totalitarian Society* című nemzetközi tudományos tervezet keretén belül végeztünk¹. A kutatás 1995 és 1997 között több irányban folyt, de itt sajátos emlékeztetőnek csak az I. számú főirányhoz, a rendszerváltás utáni utcaátnevezések feltérképezéséhez és hatásvizsgálatához készített háttéranyagnak szánt ismeretek egy részét, és magának az akkori kutatásnak néhány elemét és eredményét kívánom felidézni.

E visszatekintést motiválja, hogy az akkori munkánkban kísérletet tettünk a markáns jellemzőket hordozó elnevezések szemantikai befogadásának és elfogadásának jól mérhető metodikával történő rögzítésére is, és az akkoriban lezártnak tekintett munkánk néhány záró megállapítása mintegy előrevetítette/igazolta napjaink történéseit.

Többek között a következő – e cikkünk további részében részletezett – megállapításokat tettük annak idején:

- Csongrád megye kis településeinél (...) a szocialista rendszer szimbólum rendszerét tükröző elnevezések nagyon lassan változnak.
- „... egy születő vs kialakítandó, átideologizálástól mentesebb társadalmi rend közfelfogását tükröző utcanév és közterület elnevezés-rendszerrel igen messze van a jelenkori (értsd: akkori) magyar társadalom”.

A fenti megállapításaink tükrében észlelhetjük napjainkban a következőket: *tíz évvel munkánk befejezése után Csongrád megyében (és Szegeden is) újult hévvel és indulatokkal indul el egy politikailag is gerjesztett újraátnevezési/visszanevezési folyamat.*

A Kutatócsoport akkoriban általános történelmi, szociológiai és politológiai összefüggésekre próbált rámutatni, de természetesen figyelembe vette az ezen a területen folytatott nyelvészeti felmérések országos eredményeit (a főváros, Budapest kivételével). A munka végzetével a több mint öt évtized majdnem totális átideologizáltságának korántsem megszűnését, hanem „ellenkező előjelű” átváltásának tényét, illetve ennek ütemét is tudta regisztrálni².

---

¹ A szegedi Kutatócsoport munkája eredményeit a következő kutatói jelentésekben rögzítette: TÓTH SZERGEJ – VASS LÁSZLÓ – ZÁNTÓ RÓBERT: *Studies by the Hungarian Research Team on Language in a Post-totalitarian Society, 1 Oct. – 1 Sept. 1995-1996. CEU, Gyula Juhász Teacher Training College Szeged, Hungary, 1996.*; TÓTH SZERGEJ – VASS LÁSZLÓ – ZÁNTÓ RÓBERT: *Summary Report on the work done in the field of the project Language in a Post-Totalitarian Society, 1995-1997, CEU, Gyula Juhász Teacher Training College, Szeged, Hungary, 1997.*

² A téma elméleti és gyakorlati keretére, valamint metodológiájára és céljaira vonatkozóan abban az időben többek között BIRK ZOLTÁN 1996; KÁLNÁSI ÁRPÁD 1995; PÉTER László 1974; PIFKÓ PÉTER 1990; VADAS FERENC 1993. munkáira támaszkodtunk. Sajnos még nem ismerhettük többek között HOFFMANN István *Helynévkutatásunk utóbbi négy évtizede* című habilitációs dolgozatát és más, azóta megjelent kitűnő munkát sem. Ugyanakkor sok segítséget kaptunk a következő kollégáinktól: *Bañcerowski Janustól* (a világ képét), *Kontra Miklóstól* (a harc erejét), *Kovács Ákostól* (az ünnep színét), *Petőfi S. Jánostól* (a rendszer szépségét), *Szépe Györgytől* (a tolerancia ízét), *Szilágyi Ákostól* (a tudás szellemét).

Az akkori munkánk a névanyag összegyűjtésére, tehát a pontosan regisztrálható utcanév, közterület, közintézmény nevekben/megnevezésekben beállott változások feltérképezésére és az ebből levonható következtetések összefoglalására is irányult, melyeket publikáltunk is³.

Ami cikkünk apropóját, a szegedi át- és visszanevezéseket illeti, az alaphangot az 1945. május 30-án a főispánnak a város polgármesteréhez intézett levele adta meg, mely a következő kérést és javaslatot tartalmazza: *A szegedi utcanevek egy része még mindég reakciós jellegű [...]. helyes és időszerű volna ezeket minél előbb megváltoztatni [...] Mellékelem a Szegedi Nemzeti Bizottságnak az utcanevek megváltoztatására vonatkozó tervzetét [...].*

A javasolt változtatásokat igen gyorsan fogantatosították, így lett Szegeden a *Berlini körút* helyett *Moszkva körút*, a *Horthy Miklós utca* helyett *Dózsa György utca*, a *Stefánia sétány* helyett *Sztálin sétány*, a *Mars térből Marx tér*, a *Vitéz utcából Partizán utca* stb.

Az újboli (rendszerreformkori) visszanevezési folyamat következtében Szegeden 1990 és 1992 között 30 utcanév változott meg, 6 új utcaelnevezés született, továbbá 4 városrész-név is megváltozott.⁴ Mindösszesen egy utcanév szűnt meg. Ezek a számok megközelítőleg összehangban lehetnek a hivatalosan nem regisztrált országos átlaggal.⁵

Az akkori kutatási jelentésben a következő megállapításokat tettük a korábbi név elejtése, az új név jellege és a változás magyarázata (tulajdonképpen hivatalos indoklása) vonatkozásában⁶:

„Az utcaneveket tekintve összesen 26 esetben szerepel indoklasként a régi, „eredeti” elnevezés helyreállítása. Például így: *Dáni János utca* [magyar munkásmozgalom története körében sorolható név] → *Dáni utca* [Szeged XIX századbéli egyik főispánjáról kapta a nevet].⁷

A visszanevezések közül egyértelműen a vallási, ám kizárólag keresztény hitéleti jellegű nevek figyelemfelkeltőek: a 24 régi-új név közül 10 ilyen, például: *Hámán Kató u.* → *Szent Ferenc u.* [A rendalapító Assisi Szent Ferenc (1182–1226) neve a közeli Ferences kolostorra és templomra utal. Az utca e nevet 1939–1951-ig viselte korábban.]; *Tolbuhin sgt.* → *Kálvária sgt.* [az Árvíz előtti utca eredeti, 1814-től ismert nevének részleges helyreállítása (eredeti alakjában „utca” volt)]”

...

„A romániai, illetve szlovákiai magyar településnevek megjelenése az utcanevekben a két világháború között egyértelműen a Horthy éra irredenta légkörében keletkeztek. Visszaállításuk indoka többnyire egyszerű tényközlés jellegű, például *Ságvári Endre u.* → *Gyertyámos u.* [az 1912–1945 között viselt név visszaállítása; *Gyertyámos* (Carpinis délvidéki nagyközség Romániában)], vagy *Gladics József u.* → *Trencsényi u.* [Trencsén (Trencin, Szlovákia) ősi vá-

³ Tóth Szergej: A hatalom logikája: birtokolni az utcaneveket. Megjegyzések a toponimák változtatásaihoz szegedi nézőpontból. In: *Szeged folyóirat*, 1998. február, 5-11. [Társszerző: Zánthó Róbert]; Tóth Szergej: Az utcaátnevezések "stilisztikája". Egy felmérés margójára. In: *Nyelv – stílus – irodalom*. Budapest, 1998.566-72.; Tóth Szergej: Az utcaátnevezések fogadtatása Szegeden. In: *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke*. Szombathely, 1999. 283-6.; Tóth Szergej: A totalitarizmus logikája: birtokolni a toponimákat. in: *Színes eszmék nem alszanak...* Szerk.: Andor József, Szűcs Tibor, Terts István. Lingua Franca Csoport, Pécs, 2001. 1276-84.

⁴ A szegedi Önkormányzat 1990. augusztus 16., valamint 1991. augusztus 16. és 1992. július 6-i ülésein döntött utcanevek megszüntetéséről, megváltoztatásáról.

⁵ Vessd össze BIRK Zoltán tanulmányával, ahol a szerző ilyen egyenleget von meg: "A változó nevek kevésbé érintették az utótagokat (utca, út, tér, köz, sor, fasor stb.), sokkal inkább a politikai-ideológiai töltésű előtagokat. A névcserék – számukat tekintve – nagy szóródást mutatnak. A legkevesebb *Pakson* volt, mindössze 5 db, *Körmenten* is csak 6. A legtöbb *Ózdon* fordult elő, 84 db, de ebből egy tucat csak az utótag módosításából állt. A nagyobb kiterjedésű és lélekszámú *Győrben* 68 közterület nevét keresztelték át. A megkérdezett településeken átlagosan 28 utcanév-változásról döntöttek." (BIRK 1996:60)

⁶ Ehhez felhasználtuk többek között a Szeged Megyei Jogú Város Városrendezési és Építésügyi Iroda Műszaki Nyilvántartási és Információs Iroda (továbbiakban SzMJV) részletes kimutatásait (*Szeged Megyei Jogú Város Városrendezési és Építésügyi Iroda: Szeged város 1990–92 években megváltozott és keletkezett utcanevei*, Szeged, 1992) és *Szeged*, Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1920, 1992 térképeket.

⁷ Szögletes zárójelben a SzMJV hivatalos indoklása szerepelt.

rosi nevét viselte az utca 1939–1963 között; a környékbeli felvidéki nevek közé illik.]. Egy névtelen utca az Északi Városrészben új, ebbe a kategóriába sorolható nevet kap: *Gömöri u.* [Gömör felvidéki vármegye, ma Szlovákia része; a név a szomszédos Sárosi és Vág utcanevekkel rokon.]”

...

„A személyekről elnevezett utcaneveket illetően 11 új (részben régebbi) névvel találkozunk. A valóban új nevek például: *Gyapjas Pál u.* (a munkásmozgalom történetéhez kapcsolódó név) → *Szent-Györgyi Albert u.*; *Zalka Máté u.* → *Máté u.* (indoklasként az "utcanév egyszerűsítése" szerepel).

A „vegyes” keresztelések látszólag tarka és nehezen osztályozható képet mutatnak, például: *Turul u.* [a környékbeli madárnevű utcák mintájára adott név]; *Aba u.* [a szomszédos, férfineveket viselő utcák sorába illő név] vagy *Baktón Vörös zászló u.* → *Kokárda u.* [a név a magyar szabadság jelképére utal].

A korábbi név nélküli utcák elnevezése mellett az új keresztelések indoklása szinte kizárólag a korábbi „szocialista” elnevezések megszüntetése lehetett.”

Ugyanezen témakör individuális pszicholingvisztikai-szemantikai vetülését is megvizsgáltuk az ifjú értelmiségi társadalmi réteg körében, részint a korábbi, részint az újabban született vagy visszaadott nevek – elnevezések fogadtatásáról, miközben az elnevezések szemantikai töltetét, illetve ennek recepcióját kívántuk, ha nem is részleteiben, de fővonalakban követni. Ehhez végeztünk kérdőíves felméréseket, majd egy általunk kidolgozott számítási rendszer segítségével a kapott eredményeket megkíséreltük általánosítani a húsz év életkor körüli értelmiségi, még tanulmányait végző fiatalok átlagához közelítve.

A felmérésben tulajdonképpen annak megállapítására tettünk kísérletet, hogy az akkori főiskolai hallgatóknál milyen jellegű benyomást, reflexiót, asszociációt váltanak ki a régi rendszerhez kapcsolódó utcanevek.

Az adatok összegzése után megkaptuk a relatív gyakoriság mellett annak az elméleti valószínűségét is, hogy 1997-ben Szegeden a 19-25 év közötti főiskolára járó fiú és/vagy lány miként viszonyul az általunk vizsgált kifejezésekhez. Annak kiszámítása, hogy 0,95, ill. a 0,99 megbízhatósági szinten az elméleti valószínűség milyen intervallumba esik a következő képletekkel történt:

$$\left(K_1 - 1,96\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}}, K_1 + 1,96\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}} \right)$$

$$\left(K_1 - 2,6\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}}, K_1 + 2,6\sqrt{\frac{K_1(1-K_1)}{n}} \right)^8$$

Az utcanevek kiválasztásának a szempontjai a következők voltak. A négy kategóriához tartozó utcanevek véletlen sorrendben voltak megadva, ezek a) az akkor semlegesnek tekinthető elnevezések (pl. *Gyöngyvirág utca*, *Rózsa utca*, *Köztársaság utca*, *Alkotmány utca*), b) a kádári rendszer ideológiáját tükröző utcanevek (pl. *Béke utca*, *Úttörő utca*, *Barátság utca*, *Partizán utca*), c) munkásmozgalmi múlttal rendelkező személyek nevei (pl. *Ságvári Endre utca*, *Mező Imre utca*), d) a kádári rendszerben kiemelt jelentőségű ünneppel azonosítható név (pl. *Május 1. utca*, *Felszabadulás utca*).

A feldolgozás után a következő főbb megállapításokat tettük⁹:

⁸ A képletekben a K_1 az egyes rubrika relatív gyakoriságát adja meg, az n az adott fogalomra vonatkoztatva az összes válaszadók száma, az 1,96 és a 2,6 az adott megbízhatósági szintekhez tartozó állandó szorzó. A felmérésbe összesen mintegy 400 főiskolai (JGYTF) hallgatót vontunk be.

⁹ Általános, metodológiai levonható következtetéseink a következők voltak: a) helyesnek bizonyult az az elképzelés, hogy a régi rendszerhez kapcsolódó és a az ún. semleges utcaneveket vegyítettük egymással; b) miután a valószínűségszámítás szempontjából az intervallumok „idegenek”, a kapott értékek óvatos következtetések levonására alkalmasnak bizonyultak.

A *Köztársaság* utcára a semleges, illetve a pozitív (benyomás, reflexió stb.) a jellemző, az *Alkotmány* utca esetében viszont a nagy szórás jelent(he)tte a vélemények megosztottságát. A kádári rendszer ideológiáját tükröző utcanévek esetében a következő kép alakult ki: a *Partizán* utca fogadtatása negatív, illetve semleges; az *Úttörő* utcánál a negatív, semleges megítélés volt a jellemző, és nem várt eredményt hozott a *Béke* és a *Barátság* utca. Mindkettőnél nagy szórás tapasztalható, bár az utóbbinál inkább a semleges és pozitív dominál.

A munkásmozgalmi múlttal rendelkező személyek neveit viselő utcák esetében (*Ságvári Endre* utca, *Mező Imre* utca) a semleges hozzáállás dominált, végül a kádári rendszerben kiemelt jelentőségű ünneppel azonosítható utcanévek (*Május 1. utca*, *Felszabadulás utca*) megítélésében az igen nagy szórás volt a jellemző.

Az eredményekből levonható következtetések azt a sajátosságot mutatják, hogy a korábbi „kádár-rendszer” ideológiáját tükröző nevek (általános szimbolikájú, munkásmozgalm történeti vonatkozású eseménytörténetet tükrözők) sem dominánsan pozitív sem negatív, hanem jobbra semleges asszociációkat váltottak ki. Ennek oka lehet részint az, hogy e fiatalok még abban a rendszerben nőttek fel, természetesnek tartották az adott elnevezéseket, részint pedig a tájékozatlanság is felmerül (elsősorban a „szakszervezet és a munkásmozgalm régi harcosai” esetében feltehetően jó néhányukról azt sem tudták/tudják, ki is volt, mit is csinált).

Példa egy feldolgozott utcanévre (1995):

megbízhatósági szint	1	2	3	4	5
	<i>nagyon negatív</i>	<i>negatív</i>	<i>semleges</i>	<i>pozitív</i>	<i>nagyon pozitív</i>
	4	37	118	10	6
0,95	0,00071 0,04500	0,15093 0,27193	0,60485 0,74372	0,02275 0,09153	0,00733 0,06125
0,99	-0,00652 +0,05223	0,13118 0,29168	0,58218 0,76639	0,01152 0,10276	-0,00148 +0,07005

MEZŐ IMRE UTCA
ÖSSZESEN (FÉRFIAK ÉS NŐK)

Végül ismét visszatérve az általános jellegű megjegyzéseinkre: akkori megállapításaink többségét ma is vállalhatjuk:

Így pl. a következőket:

A toponímia, az onomasztika kimutathatóan és bizonyíthatóan csaknem napra készen mutatja a bekövetkezett változásokat a társadalmi–gazdasági rendszerekben. Ezért a totális társadalom leváltása után a társadalmat alkotó – zömmel ugyanazon – individuumok szellemi arculatában, gondolkodásmódjában beálló és létrejövő változásokat nyelvészeti eszközökkel is lehet követni¹⁰.

A névváltoztatások első és legszembetűnőbb jellegzetességeként az állapítható meg, hogy időbeli lefolyását tekintve ez az a folyamat, amely a leggyorsabban képet ad egy globális társadalmi–ideológiai változás nyelvi hatásairól. Szeged pontosan beillett az országos képbe, ahol is az utcanév változások zömmel 1991–92 körül mentek végbe.

A történelmi áttekintés eredményeképpen megállapítható volt, hogy a bennünket érdeklő témakörben, a korszakok ideológiáját tükröző elnevezéseket illetően a százalékarány nem változott, csupán egyfelől a korábbi négy évtizedben kényszerűségből törölt vs mellőzött egyházi vonatkozású elnevezések kerültek vissza, másfelől a kommunisztikus ideológiát reprezentáló nevek, munkásmozgalm-történeti átfedésű vagy „csak” szimbolikájú elnevezések töröltek, és helyettesítésük az új – bár változófélelben lévő – rendszer politikai-ideológiai ízlés-

¹⁰ Ezt a kutatás időpontjában fontosnak véltük megállapítani annak ellemére, hogy a névtani szakirodalomban közhelynek számít az a megállapítás, mely szerint a hivatalos utcanévadás hűen tükrözi a társadalmi, politikai viszonyokat is. Ami számunkra akkor fontos volt: a változásoknak a „szereplők” tudati állapotára való hatásának (fel)mérése.

sét híven tükröző névadásokkal történt.¹¹ Kiemelendő, hogy az egyházi és hitéleti vonatkozású név visszaadások (vagy új keresztelések) kizárólag a keresztény-katolikus vallás körére korlátozódnak.¹²

Csongrád megye egész sor kis településén a sok általános szimbólumtartalmú név mellett (*Alkotmány, Barátság, Béke, Köztársaság, Május 1, Szabadság utcák*) feltűnően nagy számban öröztek meg a fentebb hivatkozott nevek (*Felszabadulás, Lenin, Ságvári Endre* stb.). Emlékeim szerint meghökkentő volt a *Felszabadulás* utcák/utak szembeszökően nagy száma (a vizsgált 36 helyiségben akkoriban 28 volt található!) *Lenin* neve még 7 esetben fordul elő, de a munkásmozgalom történetéhez kapcsolódó nevek száma is figyelmet érdemel (*Ságvári utca/út* pl. hatszor.).

Akkoriban vettük tervbe annak kiderítését is: a) miért van az, hogy a magyar faluban, az élénk politikai-társadalmi életvitel ellenére a fennálló rendszerek ideológiáját-szimbolikáját gyorsan és híven tükröző utcanévi, közterületi, közintézmények elnevezéseiben realizálódó változások markáns jelleggel lassabban mennek végbe, mint a város(ok)ban, ill. b) a megye kisebb településein talált – ellenkező, illetve nulla tendenciájú – utcanév (nem)változás milyen okokra vezethető vissza.

A legkézenfekvőbb magyarázatnak tartottuk, hogy bár a rendszerváltás politikai-gazdasági üteme városon-falun egyaránt gyors volt, a „nyelvi tükröztetés” ezen a téren már egészen más ütemű. Szemben a városokban tapasztalható élénk többpárti ideológiai élettel, falun a gondolati váltás lassúbb ütemű. A megszokás, a gyökerező hagyomány, a korábbi névválasztás esetleges (rejtett avagy kézzelfogható) politikai indíttatásának elhalványuló volta, a munkásmozgalmi, proletár-internacionalista nevek esetében fellépő nem kellő tájékozottság – de akár a politikai dac és az „Ugocsa non coronat” szemlélet maradványféléje is felhozható magyarázatul.

Végül a legfontosabb megállapításunkra, miszerint *egy születő vs kialakítandó, átideologizálástól mentesebb társadalmi rend közfelfogását tükröző utcanév és közterület elnevezés-rendszerrel igen messze van a jelenkori (értsd: akkori) magyar társadalom* megszületett a válasz: íme, a teljesség igénye nélkül, illusztrálásként néhány, a helyi sajtóban megjelent újságcikk címe és belőlük kivett néhány idézet:

„*Kun Béla még kitart, Ságvári elesett. Áprilistól nem lesz Sztahanov, Marx, Bacsó utca Székkutason. Korom András: DM, 2006.12.16. („Molnár Sándort nem zavarja Kun Béla neve”); Felszabadulásból Gróf Károlyi Imre tér Nagymágocson. Harmadik nekifutásra döntött a képviselő-testület, Blahó Gabriella: DM, 2007. 03. 27. („Legutóbbi ülésükön végleg úgy döntöttek Nagymágocs képviselői, hogy megváltoztatják a Felszabadulás tér nevét. Május elsejétől hivatalosan Gróf Károlyi Imre neve jelzi a területet, amely a község szívében talál-*

---

¹¹ Csak emlékeztetőül: az 1990-es önkormányzati választásokon a megkötött pártszövetségek további szórást eredményeztek. Szegeden a mandátumok megoszlása a következő képet mutatta: MDF-KDNP 22, FIDESZ 13, SZDSZ 10, Független 2, MSZP 2, MSZMP 1, Egyéb 2. Az 52 helyből az akkor konzervatív szemléletet képviselő kormányzati többséget az MDF-KDNP képviselte s a szintén kormánykoalícióban lévő FKgP egyetlen szenátorral sem tudta képviseltetni magát. Az ellenzék meglehetősen megosztott volt: a FIDESZ szegedi mandátumos többségét az országos választási eredményekkel arányosítva (az SZDSZ-szel szemben) ugyanúgy problematikusnak kell tekinteni, mint a kiscgazdák abszolút térvesztését. Mindemelllett kétségtelen, hogy az MDF elviségét és akkori nemzeti-konzervatív felfogását eléggé híven tükrözte a Szeged megyeszékhelyen választott önkormányzat, s így a rendre fogantatott utcanév ill. városrész elnevezésekben történt változtatások országos trendet tükröznek.

¹² Vö. Idézet az MDF akkori programjából: „[...] az MDF arculatának jellemző vonása: a magyarság egyetemes érdekeivel, s a demokrácia eszméjével való maradéktalan azonosulás [...]. Eszmei értékrendjének legjelentősebb elemei: a liberalizmus, népi-nemzeti hagyományok és a kereszténydemokrácia alapelvei. Az MDF elhatárolódik [...] a kommunisztikus eszmerendszerektől [...]”

ható. A térelnevezés kapcsán régóta dúl a vita a faluban.”); „A Kossuth dolgozói egy tartózkodás mellett a névváltoztatás ellen szavaztak. A Gregusban is mindenki a Kossuth nevet támogatja, azzal a kiegészítéssel, hogy az összevonás után a gyakorlóhely őrizze meg a Gregus nevet.” — *Gregus Máté neve lett a befutó.* „Tizenhét igen és öt nem szavazat mellett Gregus Máténak hívják júliustól Vásárhely új, összevont középiskoláját.” (Az eredeti, kompromisszum előtti javaslat az volt, hogy a város néhány évvel ezelőtt elhunyt polgármesteréről nevezzék el az új összevont középiskolát – a szerz. megjegyzi.)

Irodalom

- BIRK Z. (1996): Az utcanevek és változásai társadalmi jelentése, Jel-Kép. 4.
HOFFMANN I. (2001): Helynévkutatásunk utóbbi négy évtizede, Debrecen.
KÁLNÁSI Á. (1995): Rendszerváltás – utcanév-változtatás.
KLEMPERER, V. (1968): LTI. Notizbuch eines Philologen. Leipzig, 1986.
PÉTER L. (1977): Az 1974. évi szegedi utcanévrendezés: Nyr. 101: 164–71.
VADAS F. (1993): A tolnai utcanevek (rendszer)változása.

Kirakat (Budapest, 2007)

Rendszerfüggő lexika

A szerző visszatekint egy tíz évvel ezelőtt befejeződött munkára, melyet az *Új demokráciák és humán kommunikáció* kutatócsoport a *Language in a Post-totalitarian Society* című nemzetközi tudományos tervezet keretén belül végezt. Az akkori munkájuk következtetése az volt, hogy „egy születő vagy kialakítandó, átideologizálástól mentesebb társadalmi rend közfelfogását tükröző utcanév és közterület elnevezés-rendszertől igen messze volt az akkori magyar társadalom”. Az előbbi megállapítás tükrében észlelhetjük napjainkban a következőket: tíz évvel munkánk befejezése után Csongrád megyében (és Szegeden is) újult hévvel és indulatokkal indul el egy politikailag is gerjesztett újraátnevezési/visszanevezési folyamat.